

ואור השם לר' חסדאי קרשקש

ספר העיקרים מאמר א פרק ג

ויש מן האחרונים מי שדקדק במלת עקר והוסיף וגרע בעקרי הרמב"ם ז"ל, ואמר שהעקרים לדת האלהית הם ששה, שהם ידיעת השם, וההשגחה, והיכולת, והנבואה, והבחירה, והתכלית, מלבד הג' שהביא הרב ז"ל מופת עיוני עליהם, שהם מציאות השם, ואחדותו, ושאינו גוף ולא כח בגוף. ואומר כי אלו הששה מבואר מענינם שהם הכרחיים לדת האלהית שלא יצוייר מציאותה זולתם, ועם השלשה האחרים שבא המופת עליהם ישלמו עקרי הדת האלהית. ויש לדקדק על זה כי אף אם אלו הם עקרים כוללים לדת האלהית שלא יצוייר מציאותה זולתם, היה ראוי למנות גם כן עמהם עקרים אחרים פרטיים, כמו שמנה הרמב"ם ז"ל דברים הם עקרים פרטיים לתורת משה. או היה לו למנות אי זה עקר כולל במה שתוכר הדת האלהית האמתית מן המזוייפת המתדמה באלהית, שהרי כל הדתות הנמצאות היום בעולם מודות בששה העקרים הללו, ויהיו כולם לפי זה אלהיות. ועוד יש לדקדק על זה המספר שמנה שאף אם לא תמצא תורה אלהית זולתם, איננו מחוייב שבהמצאם תמצא התורה האלהית, והיה ראוי שיצרף עמהם עקר אחד שהוא תורה מן השמים. שהרי זה כמאמר האומר שבהמצא הנזון והמרגיש ימצא האדם לפי שבהמצא האדם ימצא הנזון והמרגיש, שזה איננו צודק בלי ספק. כי אף אם לא ימצא האדם זולתם והם הכרחיים למציאות האדם, איננו מחוייב שבהמצאם ימצא האדם, אם לא שיצרף אל זה המדבר, ויאמר שבהמצא הגשם הנזון והמרגיש והמדבר ימצא האדם, ואף כאן היה ראוי שימנה עמהם תורה מן השמים, כי בהמצא ידיעת ה' וההשגחה והיכולת והנבואה והבחירה והתכלית לא יחוייב שתמצא תורה מן השמים, ואף אם לא תמצא היא זולתם.

וכן מה שמנה הבחירה והתכלית בכלל העקרים לדת האלהית אינו כן, כי אלו אף אם הם הכרחיים אליה אינם עקרים והתחלות לדת האלהית במה שהיא אלהית, אבל הם גם כן התחלות לדת הנימוסית כמו שיבא. וגם התכלית בשלוח אינו התחלה לדת האלהית אבל תכלית מיוחד. קנצי למלין ידיעת מספר העקרים הכרחיים לדת האלהית קשה מאד, ויותר קשה מה שלא נמצא לרבותינו ז"ל בזה דבור מבואר, והיה ראוי שידברו בעקרים שהם שרשים ויסודות לתורה האלהית, אחר שעקר ההצלחה האנושית וגמול הנפשות תלוי בהם, כמו שדברו בשאר נזקי האדם ודיני ממונות שהם הנהגת הגוף בלבד ותיקון הקבוץ המדיני תלוי בהם.

אור השם – ר' חסדאי קרשקש

הפאָמֶר השְׁלִישִׁי

קאמונות האמתיות אשר נאמין בהם אנהו הפאמינים בתורה האלהית, ושהסופר באחד מהן יקרא מין.

והנה כאשר חקרנו בהם, מצאנום שני חלקים, מלבד הפנות השש אשר כלל אותם הפאמור השני. החלק האחד, אמונות בלתי נתלות במצוות מיוחדות. והשני, אמונות נתלות במצוות מיוחדות.

אם החלק הראשון, מצאנום שמונה. האחד, חידוש העולם. השני, השארות הנפש. השלישי, גמול ועגש הרביעי, תחיית המתים. החמישי, נצחיות התורה. השישי, ההבדל שבין נבואת משה רבנו ע"ה לשאר הנביאים. השביעי, היות הכהן הגדול נענה באורים ותומים. השמיני, ביאת המשיח. ולזה חלקנו החלק הזה לשמונה חלקים.

והנה לא ראינו לשום מה מכל פנות התורה; למה שעם היות האמונה בהם מוזכרת, והפירה בהם מרי עצום, ער שהסופר יחשב מכלל המינים; הנה כבר יציר מציאות התורה זולתם, ולזה לא שקמו אותם יסוד ושנשים לה.

הפאָמֶר השְׁנִי

פנות תוריות, ר"ל שהם יסודות ופאורים אשר ביה אלהים נכון עליהם, יבמציאותם יציר מציאות התורה מקדמת מעטו יתברך. ואלו יציר העיר אמת מהם מפל התורה בכללה חלילה.

וכשתקרנו בהם מצאנום ששה: האחד, ידיעת השם בפמציאות. השני, השקנתו בהם. השלישי, יכלתו. הרביעי, הנבואה. החמישי, הבחירה. השישי, התכלית.

וזה, למה שהיתה התורה פעל רצוני, מהמצוה, שהוא הפועל, אל המצוה, אשר הוא המתפעל – יחייב בהכרח, שיהיה הפועל יודע ורוצה ויכול, והמתפעל רוצה ובוחר, ולא הכרחי ואנוס. ולהיות הפועל אשר מהפועל אל המתפעל, אין המלט לו מהתנתקות מה ביניהם, יחייב, שיהיה התנתקות ודבקות מה ביניהם, והוא הנבואה. ולהיות כל פעל, טבעי או מלאכותי, וכל שכן רצוני, ומפועל בבית השלמות, לתכלית ידוע; אין המלט בפועל השלם הזה להיותו לתכלית חשוב. ולזה ראינו לחלק הפאמור לששה חלקים.

החלק השני

קאמונות נתלות במצוות מיוחדות.

וכאשר חקרנו עליהם, מצאנום שלש: הראשונה, בתפלה וברכת כהנים. השנייה, בתשובה. השלישית, ביום הכפורים, וארבעה פרקי השנה הקבועים למצוה זו: ולזה שקמו אותם שלשה חלקים.

והנה לא ראינו למנות האמונה הנתלית במעשה הטובה, להיותה מצוה פרטית. וכן האמונה הנתלית ברגלים ובשמות, להיות היתורים טוב גופי, ואולם יאנו בטוב נפשי, ויהיה דינם בין שאר המצוות ויעוריקו.